

היכל הוראה

פסקי דינים * תשובות * הוראות

מבי מדרשא "היכל הוראה" • מיסוד שר ההוראה מרן ה"קנה בשם" זי"ע
בראשות בנו נאב"ד היכל הוראה הגאון הגדול רבי משה בראנדסארפער שליט"א
מגדולי פוסקי דורינו ובעל שו"ת היכל הוראה * י"ל ע"י איגוד הרבנים תלמידי "היכל הוראה"

גליון כג * פרשת כי-תבא תשפ"ג

בין כותלי ההיכל

פסקי דינים מתוך שאלות ותשובות שעלו על שולחן ההיכל לפני מורינו הרב שליט"א

אחד מסוחריו האתרוגים המייבאים אתרוגים מחו"ל מכל מיני זנים לקראת סוכות הבעל"ט תשפ"ד, בא לפני מוריני הרב שליט"א, והביא עמו אתרוג שמוצאו מסין, והוא אתרוג שקוראים אותו אתרוג האצבעות אשר הוא פרי האתרוג הלזה, וגם בתוכו יש לו כל סימני האתרוג אלא שתוארו משונה, כי בחלקו התחתון יוצאים ממנו כמין אצבעות. אותו סוחר פנה ושאל, כי היות ועכשיו יש לו הזדמנות לייבא אלפי אתרוגים מהסוג הזה, והוא אף יכול למכרם במחיר שוה לכל נפש, על כן רצונו לדעת אם הם כשרים לברכה ולצאת בו ידי חובת ארבעת המינים ואז ייבא מהם לאלפים או לא, [ולגבי חשש של הרכבה אמר שהאתרוגים הללו גדלים בצורה פרימיטיבית ביותר ואין שום חשש של הרכבה].

אמר לו מוריני הרב שליט"א, שאין הדברים פשוטים כל כך, זאת מפני שדין אתרוג זה נכלל במה שכתב המחבר (סי' תרמח סעי' ט) שאתרוגים שגדלו בדפוס ועשאו כמין בריה אחרת (דהיינו שעשה לו דפוס בעודו קטן ומחובר לאילן כדי שיגדל לפי מדת הדפוס ותמונתו) פסול עשאו כמו ברייתו אע"פ שעשאו דפים דפים כשר, ע"כ. ומקורו מגמ' (סוכה לו ב), והנה מפשטות דברי המחבר משמע דאתרוג זה פסול. עוד הוסיף מוריני הרב שליט"א, כי הגם דיש סברא להתייר, כיון שאפשר דכוונת הגמרא והמחבר לפסול הוא רק ככה"ג שהמגדל עשה הצורה המשונה בדפוס, אולם אם המין הוא כן הוא בטבע ברייתו כשר שכן היא צורתם שלאתרוגים אלו. וכן כתב להלכה בספר שו"ת זבחי צדק (לרבי עבדאללה סומך זצ"ל מגדולי הפוסקים בבבל - סימן לו),

אולם כבר השיגו תלמידו מרן הבן איש חי (נדפס שם בשו"ת זבחי צדק) וכתב דכיון דאין לנו קבלה שזה אתרוג אי אפשר להתייר. על כן הורה לו מוריני הרב שליט"א שלא ייבא אתרוגים מזה, כיון שאין להם צורת אתרוג והגם שחשב לזכות את ההמון במחיר השוה לכל נפש, אולם אחריות גדולה היא בכלל

ישראל להכניס לשוק פרי שלא מקובל עליו שהוא אתרוג שיכולים לצאת בו ידי חובת המצוה "ולקחתם לכם פרי עץ הדר" לדעת רוב הפוסקים. ואפילו הזכיר צדק שהתייר, המעיין שם בתשובה יראה שלא התיר אלא לאנשי סין שלא היה להם אתרוג אחר, אבל לאחרים לא התיר. ובפרט שאחריות גדולה היא דאחר שאתרוג זה הוא אתרוג מיוחד בצורתו יהיו אנשים שירכשו אותו אפילו כדי לצאת בו ידי חובה ובמשך הזמן אפשר שישתקע הדבר ויבואו ליטול אתרוגים אלו לכתחילה, ולכן קיבל על עצמו שלא ייבא אתרוגים מסין לא לארץ ישראל ולא למדינות אחרות.

האתרוג המדובר ממדינת סין

הדפנות של הסוכה והצינורות האוויר שמחזיק הסכך

המכשיר שמנפה את הסוכה

הסוכה אחרי הנחת את הסכך

שירות סוכה מתנפחת

לפני כמה שנים התחדשה המציאות לקיום מצות סוכה על ידי סוכה מתנפחת, דהיינו יריעות ניילון חזקות התפורות זו לזו, שעל ידי הזרמת אוויר פנימה, מתנפחת ויוצרת עמודים המחברים מלמטה ומלמעלה בצורת אוויר הקשורה גם היא למכשיר הזרמת האוויר, בחלל הנוצר בין העמודים ישנם סדינים המחברים אל העמודים וכדי שלא ינועו הסדינים מהרוח, הצמידו אליהם משולשי ברזל קטנים שדרכם אפשר להעביר חוט ועל ידי דין לבוד ישנה מחיצה של עשרה טפחים. על המבנה שנוצר אחרי הניפוח, ישנו מקום להנחת קורות עץ שעליהם אפשר להניח את הסכך בלא חשש מעמיד.

מחיצות אלו אינן מועילות למחיצות סוכה, וגם החוטים שמעבירים כדי לעשות מחיצה של עשרה טפחים על ידי לבוד הרי הן מחוברות לעמודים המתנפחים ושוב אינן מועילות להעמדת המחיצה. אמנם יש מקום להשתמש בסוכה המתנפחת באופן שאחרי שיעמיד הסוכה המתנפחת ינעץ ארבעה עמודים מארבעת קצותיה ויעביר החוטים בין העמודים כדי שבצירוף לבוד תהיה מחיצה של עשרה טפחים וזוהו יתקיימו הדפנות כהלכתן, ואחר כך יניח הסכך על הסוכה המתנפחת, אולם בלא התוספות של העמודים הסוכה אינה כשרה.¹

אם מותר לאחר ברית מפני ברוב עם הדרת מלך או אפשר זריזין מקדימין עדיף

בעל ברית שצריך להכניס את בנו לבריתו של אאע"ה, ובכוונתו לערוך את הברית בביה"כ בשעות הצהריים ולא בבוקר, כי אם יעשה את הברית בבוקר לא יהיה לו מנין מכיון שהמתפללים ממחרים איש לדרוכו, ובני משפחתו אינם יכולים לבא בשעה מוקדמת כל כך, אמנם אם הברית תערך בצהריים יוכלו להשתתף בשמחת הברית כל בני המשפחה וגם אלו הבאים מחוץ לעיר, ובא בשאלתו אם רשאי לאחר את הברית לכמה שעות בשביל לקיים את המצוה ברוב עם הדרת מלך.

מעיקר הדין, המצוה להכניס את הרך הנימול בבריתו של אברהם משום ש"זריזין מקדימין למצוות" הוא חלק מקיום המצוה. אמנם במקום אשר מפני שעת הבוקר המוקדמת לא יהיה מנין, או במקום שבלאו הכי יש להמתין על סבים וזקניו של הרך הנימול שיבואו להשתתף בשמחת הברית, אפשר לדחות את קיום הברית לצהרי היום, מפני מצות כיבוד אביו וזקניו.²

1. בנימוק הדברים כתב מוריני הרב שליט"א (שו"ת היכל הוראה ח"ד הוראה סב), שכל דבר שעיקר עמידתו הוא ברוח שהוא דבר שאין בו ממש לאו שמייה מחיצה, ומעתה בני"ד כיון שעיקר כח עמידתו על ידי אוויר נמי נימא דלאו שמייה מחיצה [גם העשרה טפחים שנוצרו על ידי לבוד לא יועילו, שהרי גם עשרה טפחים אלו אין עמידתם אלא על ידי הרוח שאין בו ממש]. ובנידון דידן, סוף סוף עיקר עמידתו ע"י אוויר נמי לאו שמייה מחיצה שהוא דבר שאין בו ממש, ובחזו"א (אהלות סי' טו אות ה) כתב דנאד פתוח שהעמוד ע"י זיקה לא חשיב אהל דהוי כעומד על ידי כפור ושלג ולא חשיב אהל, עכ"ד, ועיי"ש דמשמע מדבריו דאין אהל קרוי אהל אלא כשהוא עשוי מחומר שיכול לעמוד בפני עצמו, והוא דן על כך מלא תבן וכסת מלא מוכין ופשוט דה"ה מחיצות]. וסמך גדול לדברי מצאנו בשו"ת גינת ורדים (ארח' כלל ד סי' ז) שהורה כעין זה ממש.

2. וב"מילי דהוראה" הוסיף מוריני הרב שליט"א עוד, דיש בזה נפק"מ רבה להלכה, שכל מקום שצריכים בו דין מחיצה או דין בית אין זה נחשב למחיצה או לבית, כגון עירובין, בורגין, טומאת אהל לכהנים, חיוב מזוזה ועוד, ובפרט בזמנינו שהדברים מתחדשים מיום ליום, וכנראה שבמשך הזמן ייצרו מחיצות ובנינים מסוג זה לשימושים רבים, כמו שאמר לי הממציא הנ"ל שהם מייצרים בתים מתנפחים בגדלים שונים הן לשימוש אישי והן לשימוש ציבורי כאירועים המוניים כמו למשל, מקום אירוח אלפי העולים לציון הרשבי"י או לצורך השאטרנים שעושים בשמחות אצל האדמו"רים, שישוהו שם בשבת בתוך הבית המתנפח אם הבית נמצא במקום שאין בו עירוב אסור לטלטל יותר מדי' אמות אפילו בתוך הבית המתנפח שהרי אין זה נחשב לבית.

עוד נפק"מ מצאנו בענין החופה הנהוג לעשות על ידי ד' קונידיסין שמעליהן נפרשת החופה, שכתב בעל הדעת קדושים מבוטשאים נדפס בספר שו"ת טעם שעשועים, דהחופה צריכה שתהיה בחיבור הד' זויות של החופה אל הקנים, ע"ג הקנים ולא מן הצד דע"ז הוה ליה בית חתנות, כמו שידוע לענין צורת הפתח שמתיר לטלטל בשבת.

ובספר אמרו דוד (סי' טו) כתב דכלונסאות החופה צריך להעמידם על הארץ דאז הוי כאהל מדין צורת הפתח דחשיב מחיצה, אבל כשמחזיקים הכלונסאות באויר הו"ל כאהל זרוק דלאו שמייה אהל, ולפי"ז בני"ד אם יכינו חופה מתנפחת [דהיינו הכלונסאות והחופה עצמה באופן זה], אין זה בית חתנות שהרי אינו נחשב לבית דהוא כמו שהחזן והכלה עומדים תחת כיפת השמים כמו שכתבנו.

2. כן הורה מוריני הרב שליט"א (שו"ת היכל הוראה ח"ג הוראה פט), כי הנה כבר נסתפקו בזה בתלמודא דידן מה עדיף יותר אם זריזין מקדימין למצות או ברוב עם הדרת מלך, וכדחזינו בגמ' ראש השנה (כ"ב ע"ב) דהגמ' שואלת מאי שנא שני מתקע, משום דברוב עם הדרת מלך, אי הכי הלל נמי נימא בשני משום דברוב עם הדרת מלך, אלא מאי שנא הלל דבראשון, משום דזריזין מקדימין למצות, חזינו מהכא דזריזין מקדימין עדיף טפי מברוב עם. וכן פסקו להלכה החיד"א בספרו ברכי יוסף (ארח' סימן א' סק"ז) והמהרש"ם בספרו ארחות חיים (סימן תכו סק"ו). ובפרט כשעושה את הברית אחר חצות שמוכא באור זרוע (הל' ראש השנה) דנראה כמתעצל במצוות ה', אמנם בשו"ת מקור חיים (סימן ג') להגאון ר' שלמה מוילנא ז"ל כתב ללמד זכות על המנהג שמאחרים הברית מילה עד אחר חצות היום כדי שיבואו הקרואים, שאף שמבטל מצות זריזין מקדימין מ"מ מרויח בזה מצות ברוב עם.

